

Wizerunki partii mają niewiele wspólnego z ich polityką

24 czerwca 2025

Jak pokazuje niedawna historia Kanady, polityczny wizerunek partii ma niewiele wspólnego z rzeczywistą polityką wdrażaną przez rządy i może powodować prawdziwe problemy wyborcze, gdy obywatele udzielają poparcia na podstawie wizerunku partii.

Rozważmy niedawne przykłady prowincjonalnej NDP w Kolumbii Brytyjskiej, federalnej Partii Liberalnej i Postępowych Konserwatystów w Ontario. Wszystkie trzy rządy szybko zwiększyły wydatki, stale pożyczały pieniądze i albo podnosiły podatki, albo nie udawało im się ich znacząco obniżyć.

Zacznijmy od BC NDP. Zaraz po zaprzysiężeniu na premiera w listopadzie 2022 r. premier David Eby znacznie zwiększył wydatki rządowe i odnotował drugi najwyższy rok wydatków socjalnych na osobę (po uwzględnieniu inflacji) w historii w 2023 r. Rząd Eby'ego sfinansował tę eksplozję wydatków, generując duże deficyty budżetowe w wysokości 5,0 mld dolarów [kanadyjskich] i 9,1 mld dolarów w ciągu pierwszych dwóch lat. Obecnie prognozuje deficyt w wysokości 10,9 mld dolarów w tym roku – największy w historii BC (po uwzględnieniu inflacji) – oraz dodatkowe deficyty w latach 2026-2027 i 2027-2028.

To podejście znacznie różni się od NDP w Saskatchewan pod rządami Roya Romanowa w latach 1990. Po latach zwiększania wydatków przez jego poprzednika, premier Romanow obniżył wydatki na osobę (skorygowane o inflację) o 18,8 procent podczas swojej kadencji z 10 527 dolarów w 1991 r. do 8 550 dolarów w 2000 r., zmniejszył zatrudnienie w sektorze rządowym i zamroził płace w służbie cywilnej. Pozwoliło to rządowi Romanowa stopniowo zmniejszać deficyt w ciągu pierwszych dwóch

lat, zanim osiągnął siedem kolejnych nadwyżek budżetowych w latach 1994-1995 – 2000-2001.

W Ontario postępowi konserwatyści Douga Forda mają więcej wspólnego z liberałami Kathleen Wynne niż postępowymi konserwatystami Mike'a Harrisa. Harris odziedziczył deficyt w wysokości 10,1 mld dolarów w 1994-1995 r., ale stopniowo go zmniejszał, obniżając wydatki i przywrócił prowincji nadwyżki pod koniec lat 1990. i na początku XXI w. Znacznie obniżył również stawki podatkowe dla osób fizycznych i firm w czasie urzędowania.

Natomiast po objęciu stanowiska premiera w 2018 r. Ford szybko wycofał się ze swoich obietnic obniżenia podatków od dochodów osobistych i przedsiębiorstw. A w 2025 r. stawki podatkowe pozostają na tym samym poziomie, który odziedziczył po Wynne. Co więcej, wydatki na osobę (skorygowane o inflację) są obecnie wyższe niż w szczytowym okresie wydatków za kadencji Wynne. Premier Ford zbilansował budżet tylko raz w ciągu siedmiu lat i dodał prognozowane 105 miliardów dolarów długu od czasu objęcia urzędu. Dyscyplina fiskalna i obniżki podatków zeszły na dalszy plan na rzecz swobodnych wydatków.

Na koniec, dzisiejsi liberałowie federalni są zupełnie inni niż liberałowie Chrétiena z lat 1990. i początku XXI wieku. Kiedy premier Chrétien objął urząd w 1993 roku, odziedziczył dziesięciolecie rosnącego długu, a finanse federalne były w rozsypce. W budżecie federalnym z 1995 roku jego rząd zmniejszył wydatki programowe o 9,7 procent w ciągu dwóch lat i przeszedł z deficytu w wysokości 36,6 miliarda dolarów w latach 1994-1995 do nadwyżki w wysokości 3,0 miliarda dolarów w latach 1997-1998. Chrétien kontynuował osiąganie nadwyżek każdego roku przed opuszczeniem urzędu i znacznie zmniejszył dług federalny. Obniżył również podatki od zysków kapitałowych i utorował Ottawie drogę do obniżenia podatków od dochodów osobistych, co przygotowało grunt pod lata powszechnego dobrobytu w Kanadzie.

Podejście fiskalne liberałów Justina Trudeau różniło się diametralnie. Pomimo obietnicy zrównoważenia budżetu, nie udało im się spełnić tej obietnicy w ciągu 10 lat sprawowania władzy. Premier Trudeau odnotował sześć najwyższych poziomów wydatków (na osobę, po uwzględnieniu inflacji) w historii od 2018 do 2023 roku. Jego rząd podwoił dług publiczny z 1,1 biliona dolarów do 2,2 biliona dolarów i odnotował cztery najwyższe lata całkowitego długu federalnego na osobę (po uwzględnieniu inflacji) w historii Kanady. A jego rząd podniósł podatki dla profesjonalistów, przedsiębiorców i właścicieli firm oraz zwiększył obciążenie podatkowe dla kanadyjskich rodzin o średnich dochodach. Premier Carney wydaje się być gotowy jeszcze bardziej oddalić się od podejścia Chrétiena, z jeszcze wyższymi poziomami wydatków i pożyczek w ciągu najbliższych czterech lat w porównaniu z czteroletnim planem Trudeau.

Przy przewidywaniu zachowań politycznych rządów w urzędzie, tytuły partii politycznych niewiele znaczą. Na przykład, dokonania finansowe Douga Forda niewiele przypominają spuściznę premiera Ontario PC Mike'a Harrisa, a są bardziej podobne do tego, co działo się za byłej premier Ontario z partii liberalnej, Wynne'a, premiera Kolumbii Brytyjskiej z ramienia NDP Eby'ego i federalnego premiera liberałów Trudeau.

Autorstwo: Jake Fuss

Tłumaczenie: Andrzej Kumor

Źródło zagraniczne: [FraserInstitute.org](https://fraserinstitute.org)

Źródło polskie: [Goniec.net](https://goniec.net)